

Laurentius Petri uppräknar och karakteriserar nu i sin traktat "accenterna", d. v. s. slutfallen, kadenserna sålunda:

Accenterna äro av tre slag: grav, akut och circumflex.

1. Grav accent är den som enligt kyrkans bruk regelrätt sänker slutordet eller någon av dess stavelser. Den är av två slag:

a. grav accent (*accentus gravis*) i egentlig mening, som sänker tonen till underkvint.

b. medial accent (*accentus medius*), som faller blott till underters.

2. Den akuta accenten är slutordens eller slutstavelsernas enligt kyrkans bruk regelbestämda höjning. Även den är av två slag:

a. acut accent (*accentus acutus*) i egentlig mening, som återför slutordet eller slutstavelsen till det tonala utgångsläge, varifrån den fallit (sål. till tuban).

b. moderat accent (*accentus moderatus*), som återför recitationen till tonen närmast under reperussionstonen (tuban).

3. Circumflex är den accent, varigenom stavelsen s. a. s. böjes i en krets och stannar på mitten, eller den som börjar med att höja stavelsen och klingar ut i en sänkning. Men, tillägger Laurentius Petri, denna accent är föga känd bland de kyrkliga skriftställarna och omnämnes därför sällan.

Som tredje beståndsdel i det gregorianska recitativet uppträder *initium*, en melodisk figur i satsens början, som, begynnande en eller annan ton under tuban, låter föredraget stiga till denna och sålunda tjänstgör såsom ett slags upptakt. Ofta saknas dock *initium*.

(En andra uppsats följer.)

Knut Peters.

Engelbrekts kyrkokörs Finlandsresa.

"Stark ström med egna vågor går genom havet." "Vinden blåser vart den vill och du hör dess sus, men du vet icke varifrån den kommer eller vart den far; så är det med allt, som är fött av Anden."

Med dessa ord inledde ordföranden i centralkommittén för den första allmänna svenska kyrkomusikfesten i Helsingfors, doktor Gösta Moliis-Mellberg, det tal med vilket han sistlidne pingstafton i den vackra, monumentala Nikolaikyrkan öppnade festen, därmed framhävande den finländska kyrkomusikrörelsens samband med såväl allmänt musikaliska strävanden, som med pingstens ande, som i denna rörelse ingjutit något av religiös väckelse. Måktiga måste de krafter varit, som samlat dessa för sin höga uppgift djupt besjälade sångarskaror från så gott som allt Svensk-Finland.

Den blandade svenska körsången i vårt östra grannland har alltid stått i nära förbindelse med kyrkan. På programmen hava kyrkomusikaliska verk förekommit, blandade körer hava gått in för att tjäna kyrkan, kyrkomusiker hava arbetat som körledare. Impulser har rörelsen mottagit från finskt håll och från svenskt håll genom det svenska kyrkosångsförbundet. Som ett uttryck för denna samhörighet mellan finlandssvenskt och rikssvenskt kyrkomusikliv får man se den inbjudan till deltagande i festen som ställts till ordföranden i det svenska kyrkosångsförbundets centralråd, kyrkoherde Martin Allard — vilken dock på grund av sjukdom ej kunde närvara — och till Engelbrekts kyrkokör.

Storslaget var det mottagande, som bereddades den rikssvenska kören, hjärtevärmande var det sätt på vilket detta mottagande tog sig uttryck. Vid landstigningen i Åbo mötte representanter för Svenska Bildningens vänner (S. B. V.) med läraren i liturgisk sång vid Åbo akademi, J. Granlund, och komponisten A. Andersén i spetsen. Under deras värdskap fick kören tillfälle att bese det på svenskminnen rika Åboslott. Vid körens avresa från Åbo till Helsingfors hade vid stationen infunnit sig bl. a. rektorn vid Åbo akademi, professor Otto Andersson, som bekant en av de främsta förkämparna för den svenska kulturen i Finland.

I Helsingfors välkomnades kören av doktor G. Moliis-Mellberg och övriga ledamöter i kyrkomusikfestens centralkommitté, samt av t. f. kyrkoherden i Svenska Olaus-Petri-församlingen i Helsingfors, S. G. A. Ydén, vilken överlämnade resenärens till de värdinnor och värdar, som välvilligt öppnat sina hem för dem.

Engelbrektskören skulle dels giva en egen konsert i Johanneskyrkan pingstafton, dels deltaga i kyrkomusikfestens ena motettkonsert i samma kyrka pingstdagen.

Programmet vid körens egen konsert, vid vilken organisten vid Johanneskyrkan, director Elis Mårtensson medverkade, upptog som tidigare meddelats i denna Tidskrift:

G. P. da Palestrina (1526—1594): Sanctus och Agnus Dei ur "Missa de Beata Virgine";

A. Lotti (1667—1740): Crucifixus, 8-st.

J. Rosenmüller (1620?—1684): Längtan till himmelen, 5-st.

G. A. Homilius (1713—1785): Domine, ad adjuvandum, 5-st.

V. Lübeck (1654—1740): Preludium och fuga, E-dur.

J. S. Bach (1685—1750): Singet dem Herrn, motett, 8-st.

J. S. Bach: Passacaglia och fuga, c-moll.

J. Lindegren (1842—1908): Kyrie, 5-st., ur Svenska mässan.

J. Morén (1854—): Salig, koralsätn., mel. av J. Crüger.

O. Olsson (1879—): *Rex gloriose Martyrum*, 6-st.

E. Bossi (1861—1925): *Cantate Domino*, 6-st., hymn till orgel.

Det valda programmet avsåg att utgöra ett tvärsnitt genom den kyrkomusikaliska litteraturen från det femtonde århundradet intill våra dagar.

Den finländska kritikens bedömande av konserten framgår av nedanstående uttalanden.

I Huvudstadsbladet för den 24 maj, säger Selim Palmgren bl. a.:

"I betraktande av numerären — kören räknar f. n. 29 röster — presterar denna av utvalda och tydliga sångtekniskt nästan professionellt tränade medverkande sammansatta korporation en överraskande klangstyrka. De ledande soprانerna frappera genom sin idealiskt rena klang och nästan instrumentala precision i insatserna, altstämman, som man i vissa partier av t. ex. Bachmotetten särskilt uppmärksamt lyssnade till, svek knappt ett ögonblick i intonationssäkerhet. Mansrösterna sammangå både inbördes och i förhållande till den gemensamma vokalklangen sällsynt homogent. Med ett sådant material kan man förvisso åstadkomma märkliga vokala verkningar och det gjorde musikdirektör David Åhlén i går, men den sångliga avslipning, den i detalj utarbetade frasering, som utmärkte prestationerna från början till slut är naturligtvis hans förnämsta förtjänst. Vi minnas Lottis Crucifixus, slutfugatot i Bachmotetten, Olssons "*Rex gloriose Martyrum*", i vilka man bland annat fäste sig vid den nästan fenomenala andhämtningstekniken. — Direktör Elis Mårtenssons präktiga orgelsoli och hans väl registrerade beledsagning till Bossis "*Cantate Domino*" bidrogo i hög grad till det vackra intryck konserten kvarlämnade."

I Sv. Pressen för den 26.5. skriver signaturen L. F.:

"Första allmänna svenska kyrkomusikfesten inleddes till sin konsertanta del med en konsert av Engelbrekts kyrkokör från Stockholm. Denna sångarskara har uppnått en sällsynt hög nivå och sjunger med beundransvärd klang, skönhet och finess. Röstmaterialen är förstklassigt och huru det följer sin ledares, David Åhléns stilfulla intentioner, tyder på fulländad disciplin och grundliga sångtekniska kunskaper.

I Helsingin Sanomat för den 25.5. skriver märket V., att "konserten gav en synnerligen fördelaktig uppfattning av körens höga nivå. Ur konstnärlig synpunkt fyller kören synnerligen stora krav tack vare dess utomordentliga ledare, musikdirektör David Åhlén. Den känsliga nyanseringen, linjenheten och rytmens precision präglade utförandet av gårdagens program."

I Uusi Suomi för den 24.5. säger märket Y. S. "Särskilt fästes uppmärksamheten vid körens utmärkta soprانer, vilka voro framförandets säkra stöd både rytmiskt och ur ren sångsynpunkt; man kunde i de svåraste passager lägga märke till huru soprانerna energiskt bibehöll tonhöj-

den även då, när t. ex. mansrösterna visade tendens att sjunka. Palestrinas, Sanctus och Agnus Dei och Rosenmüllers Längtan till himmelen, närmade sig vad det konstnärliga utförandet beträffar fin kammarensemble. — — —”

Om konserten i Åbo domkyrka skriver märket A. A—n i Åbo Underr. för d. 27.5. bl. a.:

”Körens återgivning av Thomaskantorn John Seb. Bachs åttastämmiga motett ”Singet dem Herrn” gav en klar bild (trots den otacksamma akustiken) av ledarens utmärkta gestaltningsförmåga av en invecklad polyfon tonskapelse. Men så har också David Ählén en kör sammansatt av utbildade sångerskor och sångare. Slagfärdigheten hos Engelbrekts kyrkokör är till den grad hög att man får en stark förnimmelse av individuell känedom om partiturets alla 4—8 stämmor — — —. Av de på svenska sjungna tonsättningarna framstod Moréns bearbetning av Crügers melodi på ett klart och fördelaktigt sätt, det var en stilfull, kyrklig och välklingande sättning. Även Lindegrens Kyrrie — ur Svenska mässan — gav oss en god bild av hur långt utvecklingen i vårt västra grannland på detta område nått. Som avslutningsnummer var Olssons ”Rex gloriose martyrum” för 6-stämmig kör av mäktig och gripande verkan. — — —”

Vid det festliga samkväm på S. B. V:s lokal, till vilket kören efter konserten inbjudits och vid vilket doktor Svante Dahlström framhöll betydelsen av sammanträffanden som detta mellan rikssvenskt och finlandssvenskt, i synnerhet under former, som giva tankarna högre lyftning, klingade ”Modersmålets sång” som ett levande uttryck för den känsla, som besjälade alla de närvarande.

Varma gå tankarna nu till tack för vad vi fått vara med om. Måtte Gud så leda Finlands och Sveriges öden att vi ej mista vad vi äga av gemensamma kulturvärden, utan att vi måtte få förmåga och möjligheter att arbeta på deras förmerande till välsignelse för alla dem som i dessa länder bygga och bo.

M. F.

Meddelanden.

Kyrkomusikfesten i Helsingfors. På grund av förhållanden över vilka redaktionen icke har rätt, har det utförliga referatet över kyrkomusikfesten i Helsingfors, som skulle ingått i detta nummer icke kunnat införas. Det skall meddelas tidskriftens läsare i nästa nummer.

Lägre organistexamen enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 16 april 1930 angående examina, som få avläggas vid musikkonservatorium eller införs särskild av musikaliska akademien anordnad examinator, påbörjas i *Uppsala* den 20 juli (examinator domkyrkoorganist H. Weman), i *Lund* den 27 juli